

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΩΤΕΡΑ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Μάθημα: ΛΑΤΙΝΙΚΑ

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Σάββατο 26 Ιουνίου 2004

7:30-9:30 π.μ.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

A. ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ (ΜΟΝΑΔΕΣ 50)
(Τα κείμενα παρατίθενται ελαφρώς διασκευασμένα)

I. Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset, praesidium in tecto conlocavit. Quod ut praedones animadverterunt, abiectionis armis ianuae appropinquaverunt et Scipioni nuntiaverunt (incredibile auditu!) virtutem eius admiratum se venisse. Haec postquam domestici Scipioni rettulerunt, is eos intromitti iussit. Praedones postes ianuae tamquam sanctum templum venerati sunt et cupide Scipionis dextram osculati sunt. Cum ante vestibulum dona posuissent, quae homines deis immortalibus consecrare solent, domum reverterunt.

(Λατινικά Λυκείου XXXIV)

II. Cerva eximiae pulchritudinis Sertorio a Lusitano quodam dono data erat. Sertorius omnibus persuasit cervam, instinctam numine Dianae, conloqui secum et docere, quae utilia factu essent. Si quid durius ei videbatur, quod imperandum militibus esset, a cerva sese monitum esse praedicabat. Ea cerva repente fugit et perisse credita est. Cum aliquis Sertorio nuntiavisset cervam inventam esse, Sertorius eum iussit tacere; praeterea praecepit ut eam postero die in eum locum emitteret, in quo ipse cum amicis futurus esset.

(Λατινικά Λυκείου XLVIII)

Στα πιο πάνω κείμενα έγιναν οι εξής μετατροπές:

Κείμενο XXXIV: 'domesticorum, clara voce, fores reserari ...que' απαλείφθηκαν

Κείμενο XLVIII: 'alba, repente, απαλείφθηκαν
'quodam die' μετετράπη σε 'repente'

Για κάθε λάθος, παράλειψη ή προσθήκη αφαιρείται μισή (0,5) μονάδα.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφέρετε όλους τους κλιτούς τύπους στον αντίθετο αριθμό:

(α) Cum ante vestibulum dona posuissent, quae homines deis immortalibus consecrare solent, domum reverterunt.

Cum ante vestibula donum posuisset, quod homo deo immortalis consecrare solet, domum revertit.

(β) Cerva repente fugit et perisse credita est.

Cervae repente fugerunt et perisse creditae sunt

(γ) Cum aliquis nuntiavisset cervam inventam esse, ille eum iussit tacere.

Cum aliqui nuntiavissent cervas inventas esse, illi eos iusserunt tacere

(δ) ...in quo ipse futurus esset

...in quibus ipsi futuri essent

(24 x 0,25 = Μονάδες 6)

2. (α) Να μεταφέρετε τους ρηματικούς τύπους στο β' πρόσωπο πληθυντικού της υποτακτικής παρατατικού και υπερσυντελικού της φωνής στην οποία βρίσκονται (να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους):

rettulerunt	referretis	rettulissetis
data erat	daremini	datae essetis

(4 X 0,5 = Μονάδες 2)

(β) Να μεταφέρετε τους ρηματικούς τύπους στην οριστική ενεστώτα και μέλλοντα στο πρόσωπο και στη φωνή που βρίσκονται:

posuissent	ponunt	ponent
persuasit	persuadet	persuadebit

(4 X 0,5 = Μονάδες 2)

3. (α) Να γράψετε τα παραθετικά του επιθέτου *utilia* (στο ίδιο γένος, πτώση και αριθμό) και του επιρρήματος *cupide*.

cupide	cupidius	cupidissime
utilia	utiliora	utilissima

(4 X 0,5 = Μονάδες 2)

- (β) Να γράψετε την αφαιρετική ενικού και τη γενική πληθυντικού των λέξεων:

templum	templo	templorum
immortalibus	immortali	immortalium

(4 X 0,5 = Μονάδες 2)

4. (α) Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τις λέξεις (βρίσκονται υπογραμμισμένες στα κείμενα):

venisse	ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο ρήμα <i>existimasset</i>
abiectis	αφαιρετική απόλυτος, χρονική μετοχή
Scipioni	έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα <i>nuntiaverunt</i>
auditu	αφαιρετική σουπίνου που δηλώνει αναφορά
pulchritudinis	γενική της ιδιότητας
durius	κατηγορούμενο στο <i>quid</i> (λόγω του εννοούμενου <i>esse</i>)
a cerva	ποιητικό αίτιο

(7 X 1 = Μονάδες 7)

- (β) Να αναγνωρίσετε τις δευτερεύουσες προτάσεις (είδος, εισαγωγή, δικαιολόγηση εκφοράς, ακολουθία χρόνων):

cum ante vestibulum dona posuissent

Δευτερεύουσα χρονική πρόταση (0,5)

Εισάγεται με τον ιστορικό/διηγηματικό *cum* (0,25)

Εκφέρεται με υποτακτική διότι εκφράζει υποκειμενική κατάσταση (σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσα

στη δευτερεύουσα και στην κύρια) (0,5)

Εκφέρεται με υποτακτική υπερσυντελικού - *posuissent*

διότι εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου - *reverterunt* (0,5)

Δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν (0,25)

ut eam postero die in eum locum emitteret

δευτερεύουσα βουλητική πρόταση (0,5)

εισάγεται με το βουλητικό σύνδεσμο *ut* (0,25)

εκφέρεται με υποτακτική γιατί το περιεχόμενό της είναι απλώς επιθυμητό

(0,5)

εκφέρεται με υποτακτική παρατατικού - *emitteret*
γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο - *praeciperit* (0,5)
η πρόταση λειτουργεί ως αντικείμενο στο ρήμα *praeciperit* (0,25)
(Mονάδες 4)

(γ) Να αναγνωρίσετε τον πιο κάτω υποθετικό λόγο (υπόθεση, απόδοση, προσδιορισμός είδους) και να τον τρέψετε έτσι, ώστε να δηλώνει την ανοικτή υπόθεση στο μέλλον:

Si quid durius ei videbatur, a cerva sese monitum esse praedicabat.

Υπόθεση	<i>si videbatur</i>	(0,5)
Απόδοση	<i>praedicabat</i>	(0,5)
Είδος	Ανοικτή υπόθεση στο παρελθόν	(0,5)
Εκφορά	<i>si</i> + οριστική παρατατικού	(0,25)
	οριστική παρατατικού	(0,25)
Μετατροπή	<i>si quid durius ei visum erit</i> (<i>videbitur</i>) → <i>praedicabit</i>	(1)

(Μονάδες 3)

(δ) Να τρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική με τη χρήση του ρήματος *debeo*:

quod imperandum (ei) militibus esset

is quod militibus imperare deberet
(Mονάδα 1)

(ε) Να δηλώσετε τον προσδιορισμό του σκοπού με δευτερεύουσα πρόταση:
Praedones Scipioni nuntiaverunt virtutem eius admiratum se venisse.

Praedones Scipioni nuntiaverunt se venisse ut (qui) virtutem eius admirarentur
(Mονάδα 1)

5. Να μεταφράσετε το κείμενο στα Ελληνικά:

Hac confirmata opinione timoris, infidum quendam hominem et callidum delegit ex eis quos auxilii causa secum habebat. Huic magnis donis persuadet ut ad hostes transeat, et quid fieri velit docet.

(C. Iulii Caesaris, *De Bello Gallico*, 3.18-ελαφρά διασκευή)

opinio -onis = γνώμη
callidus -a -um = πονηρός
deligo (3) = επιλέγω, εκλέγω

(Μονάδες 10)

Όταν (Επειδή) επιβεβαιώθηκε (ενισχύθηκε) η γνώμη αυτή του φόβου (ότι φοβάται), επέλεξε κάποιον άπιστο και πονηρό άνθρωπο από εκείνους τους οποίους είχε μαζί του για βοήθεια (ένεκα, χάριν βοήθειας). Πείθει αυτόν με μεγάλα δώρα να περάσει προς τους (στους) εχθρούς, και διδάσκει (εξηγεί) τι θέλει να γίνει.

6. Να μεταφέρετε το κείμενο στα Λατινικά:

Επειδή μέρος των στρατιωτών δεν είχε υπακούσει στις διαταγές του υπάτου, εκείνος τους έσυρε στη φυλακή στη Ρώμη. Εκεί έζησαν στη δυστυχία για πολλά χρόνια.

(Μονάδες 10)

iussus -us = διαταγή

Quia (quoniam) pars militum iussibus consulis non paruerat / cum pars militum iussibus consulis non paruisset, ille eos in carcerem (in custodiam) Romae traxit. Ibi (illic) infeliciter (infelices / miseri / in miseria / misere) multos annos vixerunt.